

3 (Sem-6/CBCS) SKT HE 2

2023

SANSKRIT

(Honours Elective)

Paper : SKT-HE-6026

(Environmental Awareness in Sanskrit Literature)

(সংস্কৃত সাহিত্যত পৰিবেশ সজাগতা)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer either in English or in Assamese or in Sanskrit

UNIT—I

**(Modern Environmental Perspective and
Sanskrit Literature)**

(আধুনিক পৰিবেশ খাৰণা আৰু সংস্কৃত সাহিত্য)

(Marks : 20 / অংক : ২০)

1. Answer the following questions : 1×4=4

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Prakṛti refers to environment / sky.

(Choose the correct answer)

প্ৰকৃতি শব্দটোৱে পৰিবেশ / আকাশ-ক বুজায়।

(শুদ্ধ উত্তৰটো লিখা)

(b) What do you mean by ozone depletion?

অ'জ'ন হ্রাস বুলিলে কি বুজা ?

(c) What change is obvious in connection with water level due to global warming?

গোলকীয় উষ্ণতাৰ বাবে পানীৰ স্তৰৰ ক্ষেত্ৰত হোৱা সুস্পষ্ট পৰিবৰ্তনটো কি ?

(d) What was the connection between religion and nature in ancient India?

প্ৰাচীন ভাৰতবৰ্ষত ধৰ্ম আৰু প্ৰকৃতিৰ মাজত কি সম্বন্ধ আছিল ?

2. Write short notes on the following :

2×3=6

Climate change ; Earthquake ; Mother Earth.

তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখাঁ :

জলবায়ু পৰিবৰ্তন ; ভূমিকম্প ; জননী পৃথিৱী ।

3. Answer any two questions of the following : 5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Discuss the importance of Sanskrit literature from the viewpoint of science of environment.

পৰিবেশ বিজ্ঞানৰ প্ৰেক্ষাপটত সংস্কৃত সাহিত্যৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ ।

- (b) Write a note on the practice of river-worship in the Vedic period.

বৈদিক কালত হোৱা নদী-পূজন সম্বন্ধে এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

- (c) Discuss from Indian perspective the elementary factors of environment.

ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত পৰিবেশৰ মূল উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা আগবঢ়োৱা।

UNIT—II

(Environmental Awareness in Vedic Literature)

(বৈদিক সাহিত্যত পৰিবেশ সজাগতা)

(Marks : 30 / অংক : ৩০)

4. Answer the following questions : 1×6=6

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) In the *Rgveda*, which word has been used to represent the guiding force for environment of whole universe?

সমগ্ৰ বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ পৰিবেশৰ মূল শক্তিক বুজাবলৈ 'ঋষেদ'ত কোনটো শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে?

(b) What does the term 'परिवृत' mean in the Vedic pantheon with respect to the Atharvaveda?

‘अथर्ववेद’ प्रसङ्गत वैदिक विश्वत बारहाब होरा ‘परिवृत’ शब्दटोरे कि बुझाय ?

(c) Write down the Vedic term that denotes the ozone layer.

अ‘ञ्ज’न त्तब बुझोरा वैदिक शब्दटो लिखाँ ।

(d) Fill in the blank :

खालि ठाई पूरण करी :

_____ वास्यमिदं सर्वम्।

(e) What is the meaning of the term 'स्वयंजः'?

‘स्वयंजः’ शब्दटोब अर्थ कि ?

(f) To which Veda the Aitareya Upaniṣad belongs?

ऐतरेय उपनिषदंखन कौनटो वेदब अङ्गत ?

5. Explain the meaning of the terms 'अभिवः' and 'ह्रन्दांसि'.

2+2=4

‘अभिवः’ आक ‘ह्रन्दांसि’ ऐह शब्ददुटाब अर्थ व्याख्या करी ।

6. Write short notes on any *two* of the following :

5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখাঁ :

(a) Natural sources of water in five forms

পানীৰ পাঁচবিধ স্নাত্ৰাবিক উৎস

(b) Environment protection from sun

সূৰ্য্যৰ পৰা পৰিবেশ ৰক্ষা

(c) Five elementary sources of environment preservation

পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ পাঁচটা মৌলিক উৎস

7. Answer any *one* of the following :

10

তলৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ দিয়াঁ :

(a) Discuss the idea on eco-friendly environmental organism as reflected in the Upaniṣads prescribed in your course.

পাঠ্যপুথি অনুসৰি উপনিষৎসমূহত প্ৰতিফলিত হোৱা পৰ্যাবৰণ-সচেতন পৰিবেশবিদ্যাৰ বিশেষ দিশবোৰ আলোচনা কৰাঁ।

(b) Write a note on the five basic elements of universe covered by environment.

পৰিবেশ বোলতে বুজোৱা বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ পাঁচটা মূল উপাদানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ।

UNIT—III

(Environmental Awareness in Classical
Sanskrit Literature)

(লৌকিক সংস্কৃত সাহিত্যত পৰিবেশ সজাগতা)

(Marks : 30 / অংক : ৩০)

8. Write down the answer of any *three* of the following : 10×3=30

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো তিনিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) How do Indian scriptures prescribed forestation as a duty of a king?

ভাৰতীয় শাস্ত্ৰসমূহে বৃক্ষৰোপণকাৰ্যক কিদৰে বজাৰ কৰ্তব্য হিচাপে দাঙি ধৰিছে ?

- (b) Write a note on water management as reflected in various sources of Classical Sanskrit Literature (on the basis of your prescribed portion).

পাঠ্যাংশ অনুসৰি লৌকিক সংস্কৃত সাহিত্যৰ বিভিন্ন গ্ৰন্থত প্ৰতিফলিত জল-প্ৰবন্ধনৰ বিষয়ে এটা টিপ্পনী আগবঢ়োৱা।

- (c) Discuss the importance of the *Mahābhārata* as a sourcebook of environmental awareness.

পৰিবেশ সজাগতাৰ এটি উৎসগ্ৰন্থ হিচাপে 'মহাভাৰত'ৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা।

(7)

(d) Show how Kālidāsa has drawn in his Kāvya the picture of a balanced ecosystem.

কালিদাসৰ কাব্যত সম্বলিত পৰিবেশ ব্যৱস্থা কিদৰে চিত্ৰিত হৈছে, আলোচনা কৰা।

(e) Point out the environmental issues discussed in the *Arthaśāstra*.

‘অৰ্থশাস্ত্ৰ’ত আলোচনা কৰা পৰিবেশ-সম্বন্ধীয় বিদ্ভূবোৰ লিখা।

(f) Discuss the importance of the *Bṛhatsamhitā* in modern life.

আধুনিক জীৱনত ‘বৃহৎসংহিতা’ৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

★★★